

Ett nytt år har börjat, och med det kommer också ett nytt SOCKENBLAD. Vi hoppas det blir en angenäm läsning. Vi hälsar såväl gamla som nya medlemmar välkomna i vår förening.

Medlemsavgiften är 50:-/person eller 150:- för en familj. Du kan betala via bankgiro 5644-6347 eller till Birgitta Kellner, tel 0140-203 44.

Henry Sjöstrands böcker om Frinnaryds socken kan köpas genom Hembygdsföreningen.

Hembygdsboken, 50:- (OBS!), Nordsmåländska bilder, 134:- Sockenbladet kostar 30:-

Kontakta Hembygdsföreningens ordförande.

Sockenbladets redaktionskommitté:

Elisabeth Ganestål, Hans-Åke Björklund, Arne Thorebring, Alexandra Falk samt Staffan Hellgren. Vi tar gärna emot tips och idéer beträffande innehållet i Sockenbladet.

Omslagsbilden: *På väg till Slättergille i Majmålen 2015*

Frinnaryds Hembygdsförening

Planerade aktiviteter 2016

Söndag 14/2 15.00

Tipspromenad

Hembygdsgården Sunhultsbrunn

onsdag 16/3 19.00

Årsmöte i Hembygdsgården. Visning av föreningens egna DVD-filmer. Föreningen bjuder på kaffe.

Söndag 20/3 15.00

Tipspromenad

Hembygdsgården Sunhultsbrunn

Söndag 17/4 15.00

Tipspromenad

Hembygdsgården Sunhultsbrunn

Torsdag 21/4 17.00

Vårrojning av Hembygdsparken och styrelsemöte.

Föreningen bjuder på kaffe.

Torsdag 12/5 17.00

Fagning i Majmålen

Lördag 21/5 10.00

Torpvandring i Östenstorp

Tag med kaffekorg.

Söndag 22/5 15.00

Tipspromenad

Hembygdsgården Sunhultsbrunn

Lördag 4/6 10.00

Kyrkogårdsvandring

Kaffekorg

Lördag 2/7 08.00-10.00

Loppmarknad i Hembygdsgården

Servering.

Torsdag 21/7 17.00

Slätter i Majmålen. Ta med kaffekorg och lämpliga redskap.

Föreningen bjuder på ostkaka.

Söndag 21/8 11.00

Logmöte i Hembygdsgården Svenska Kyrkan ansvarar.

Lördag 27/8 10.00-12.00

Öppet Hus i Hembygdsgården. Hembygdens helg 27-28 augusti.

Lördag 29/10 07.00

Yste

Tisdag 15/11 19.00

Braskväll i Hembygdsgården. Stig Fredrikson medverkar. Servering.

Lördag 10/12 14.00

Julmarknad i Hembygdsgården Ostauktion kl. 15.00. OBS tiden! Servering.

Hembygdsgården

i Sunhultsbrunn hyrs ut för mindre sammankomster.

Hyran är totalt 250:- kronor.

(kyrksal 100:-, storstuga 100:-, kök 50:-).

Samlingarna visas efter önskemål.

Kontakta Hans-Åke Björklund, tel. 070-230 18 36

Besök gärna föreningens hemsida.

Där kan du numera också lyssna på en inläst version av Sockenbladet.

www.hembygd.se/frinnaryd

PERSONUPPGIFTER FRINNARYDS SOCKEN 2014

FÖDDA

Stig Persson	Sunhult	2015-06-21
Jonathan Cirpati	Frinnaryd	2015-07-20
Tuva Hermansson	Sunhult	2015-09-28
Viggo Fritjofsson	Frinnaryd	2015-04-07
Hala Al-Rajen	Frinnaryd	2015-08-27

VIGDA

Alexandra Davidsson & Stefan Falk
Bellö den 23/5

Johanna Johansson & Dan Johansson
Frinnaryds kyrka den 6/6

Alexander Orre & Lisa Andersson
Marbäcks kyrka den 8/8

Rebecka Hermanson & Johan Råsberg
Frinnaryds kyrka den 15/8

Socknens folkmängd uppgick 2014-12-31 till 729 personer, en ökning med 21 personer sedan förra årsskiftet.

Tidningsartiklar från trakten hittar du på www.frinnaryd.com

AVLIDNA

Stig Gustavsson	Sunhult	1939-06-21	2015-01-03
Karin Fristedt	Frinnaryd	19115-10-27	2015-03-24
Karl-Erik Eriksson	Sjöafall	1925-10-09	2015-04-07
Cenneth Larsson	Sunhult	1945-02-23	2015-06-10
Margareta Rydström	Antuna	1917-07-10	2015-06-23
Gun-Lis Aronsson	Ralla	1941-03-24	2015-06-24
Lennart Johansson	Frinnaryd	1928-07-06	2015-07-01
Ester Frank	Sunhult	1921-03-24	2015-07-27
Sune Gustavsson	Sunhult	1944-12-27	2015-08-09
Rolf Glad	Frinnaryd	1944-12-15	2015-10-01
Barbro Nyström	Sunhult	1925-06-01	2015-10-04
Mary Hallberg	Antuna	1916-12-11	2015-12-05

Socknens folkmängd per den 31 dec 2015

	Kvinnor	Män	Totalt
Frinnaryds tätort	110	125	235
Sunhults tätort	143	148	291
Frinnaryds glesbygd	48	53	101
Sunhults glesbygd	54	48	102
Totalt	355	374	729

KYRKOGRÅDSVANDRING 2016

Frinnaryds kyrkogård
Lördagen den 4 juni
Kl. 10.00
VÄLKOMNA!!

TORPVANDRING 2016

Östenstorp
Lördagen den 21 maj
Kl. 10.00
VÄLKOMNA!!

TIPSPROMENADER 2016

Hembygdsgården i Sunhultsbrunn
Söndagen den 14/2 kl 15.00
Söndagen den 20 /3 kl 15.00
Söndagen den 17/4 kl 15.00
Söndagen den 22 /5 kl 15.00

HAR DU LOPPIS- GREJOR?

Ring så hämtar vi:
Lars-Åke Davidsson
070-533 1592

Frinnaryds Hembygdsförening

BRUNNSGÅRDEN

VINTERGÅRDEN – HÄLSOHEMMET

Nedanstående referat är i stora drag hämtade ur Henry Sjöstrands bok "från Svartebro till Socknamon och ur gamla Sockenblad.

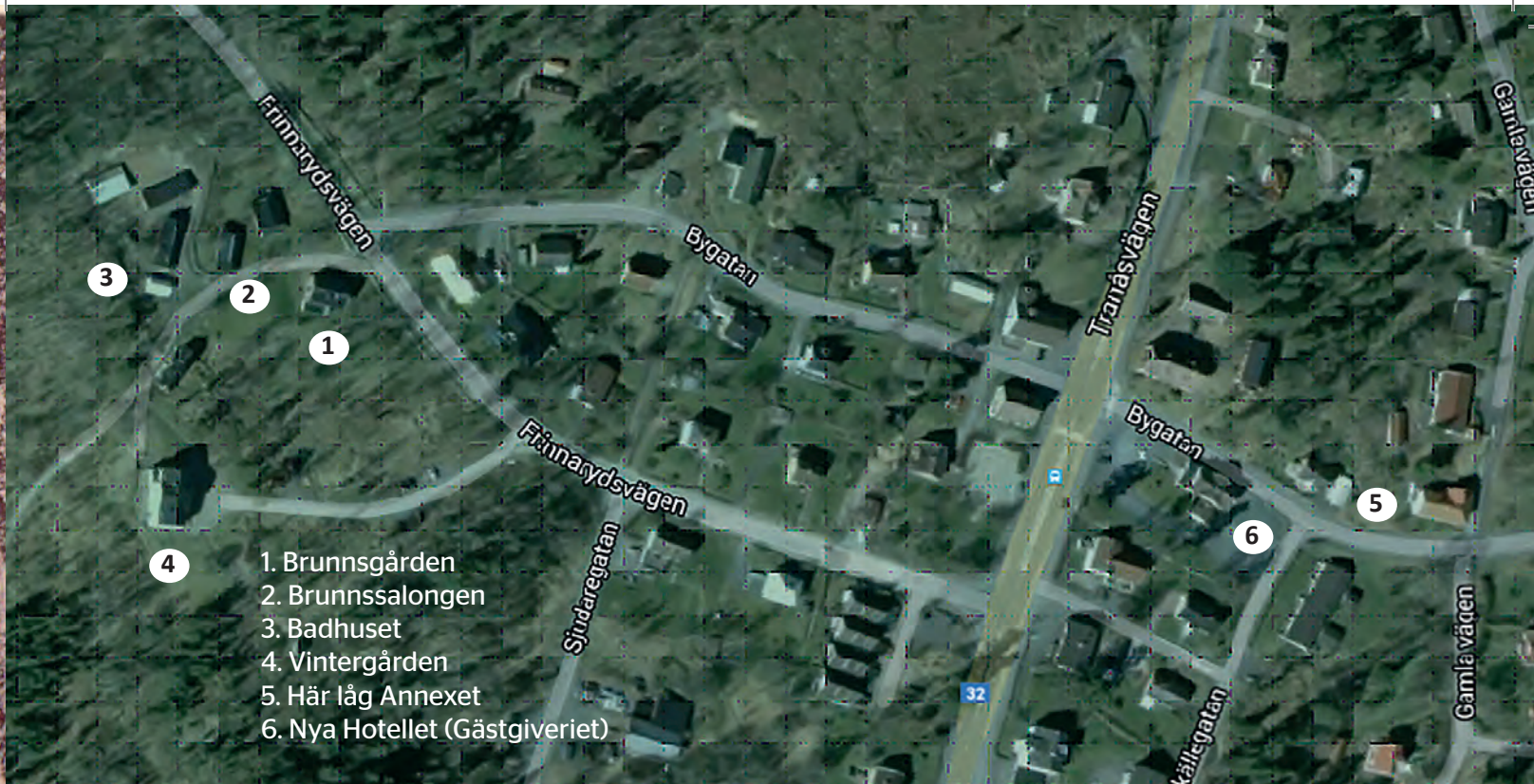
Om brunnsdrickning i forna tider.

När började man dricka brunn i Sunhult? Vem upptäckte hälsokällan där och när skedde upptäckten? Frågorna är tyvärr omöjliga att ge ett exakt svar på men troligen är ursprunget till hälsobrunnen i Södra Sunhult att söka i en lokal källtradition som kan sträcka sig ganska långt tillbaka i tiden. Någon egentlig brunnsrörelse har dock inte förekommit förrän under andra hälften av 1800-talet "Hälsobrunnen" och "brunnsplanen" finns markerade på storskifteskartan för Södra Sunhult från 1815. Då förekom inga som helt byggnader på platsen. Detta är således det första beviset för en hälsokälla i Sunhult. Kanske hade man mot 1700-talet slut genom någon enkel kemisk analys fått reda på att vattnet var järnhaltigt och hälsosamt. Brunnsorter växte ju vid den här tiden upp lite varstans i Sverige. I Rogberg-Rudas beskrivning av Norra Vedbo härad (1770) finns emellertid inga uppgifter om någon hälsokälla i Sunhult. Ett bevis för den gamla källtraditionen är ett yttrande av en gammal kvinna från det närbelägna Hallingstorp i Säby (född 1832) Hon berättade att man i hennes ungdom på 1840 talet alltid skulle fara till "midsommarkällan" i S;a Sunhult för att dricka brunn och roa sig.

År 1820 antecknades i ett sockenstämmoprotokoll: "Inom socknen finns en av rika och fattiga talrikt besökt hälsobrunn" I fattigräkenskaperna hittar man vidare från 1819 uppgifter om bidrag från personer "som nyttjat Sunhults hälsobrunn" Detta är således de fakta vi har att hålla oss till, när det gäller Sunhultsbrunns äldsta historia" Någon organiserad brunnsrörelse var det ännu inte fråga om under första hälften av 1800-talet. Då gav kommunen ibland mindre bidrag till personer som av hälsoskäl ville fara till Medevi brunn, som länge var i ropet.

Mot slutet av 1800-talet kan man skönja tecken på en förändring i aktiviteterna vid Sunhult med en utvidgning av brunnsrörelsen som följd. Egendomligt nog nämner inte Leverin i sitt standardverk om svenska brunnsorter, Svenska brunnar och bad (1883), Sunhults hälsobrunn. Detta faktum måste antingen bero på ett förbiseende eller på att Sunhultsbrunn vid denna tid inte var bekant utanför den omgivande bygden.

Nu byggdes Brunnsbyggnaden eller Gamla hotellet vid Frinnarydvägen (till en början i endast i en våning) och Brunnsalongen. Brunnsbyggnaden påbyggdes med en våning kring sekelskiftet och den innehöll bl.a. kamrerarkontor och matsal. Matsserveringen sköttes fram till 1905 av fru Viktoria Bergdahl. Kamrer vid Brunnsbolaget var först G. Friberg från Bänarp och senare Gustav Carlsson (sist boende i Sandkullen, Frinnaryd) Kamreren var en mycket betydelsefull person, särskilt när det gäller kontakterna med gästerna.

1. Brunnsgården
2. Brunnssalongen
3. Badhuset
4. Vintergården
5. Här låg Annexet
6. Nya Hotellet (Gästgiveriet)

Brunnsgården

Brunnssalongen

Badhuset

Nyförlövade Anders Jakobsson och Elin Creutz

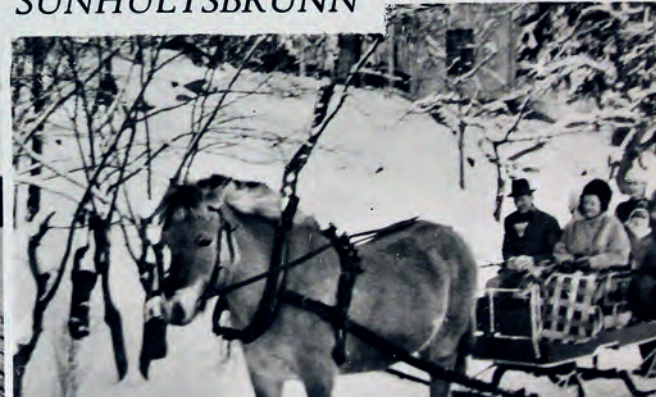
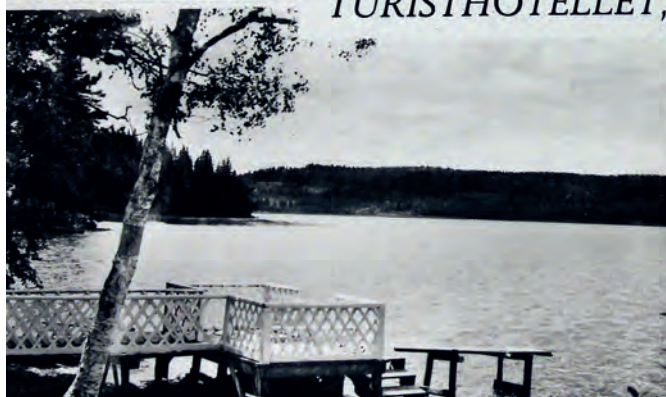
Brunnssalongen med sina karakteristiskt rundade fönster uppfördes efter 1863 liksom f.ö. också Brunnsbyggnaden. På kartan över laga skiftet från nämnda år finns nämligen inga byggnader markerade, endast källan och brunnsplanen. Brunnssalongen revs ner i mitten av 1900-talet men har delvis byggts upp och de båda källorna är rensade. Inne i Brunnssalongen fanns träbänkar runt väggarna att sitta på och mitt på golvet de båda källorna – den södra var den gamla järnhaltiga, pumpförsedda källan. Den person som pumpade ersattes i regel med några kopparören för varje glas – blev det en tioöring var det storartat. Dricksglasen

Sunhults Hvilohem

TURISTHOTELLET, SUNHULTSBRUNN

var placerade på en bricka som man kan se på gamla fotografier. När man hade druckit sköljdes glaset och ställdes tillbaka. Kända pumpare vid hälsobrunnen i Sunhult var Oskar Karlsson Rosenlund, August Rydén Lilla Sunhult, och Eklund i Trottamålen. Om maskinist i badhuset tjänstgjorde August Rydén och därefter August Svenson i Södra Sunhult.

Eftersom Sunhult var en välrenommerad brunnsort måste man anställa läkare. De första årtiondena tjänstgjorde som brunnsläkare doktor Henrik Tham från Tranås och senare doktorerna Bengtsson och Sederblad. Förutom den personal som redan nämnts arbetade restaurangföreståndare, kokerska, diskerska, bagerska flera servitriser och tre – fyra baderskor.

Arne Mattson kan berätta hur hans far följde med honom till Brunnsgården då han fått tandvärk då tog doktor Bengtsson emot och när han blev klar över vad som var problemet hämtade han en tång och drog helt enkelt ut tanden

Vad som var unikt för Sunhult, om man jämför med andra brunnsorter, var kanske driften av rörelsen. Den sköttes av det s.k. Brunnsbolaget som var en kooperativ sammanslutning av bönderna i S:a Sunhults by. Hälsobrunnen låg på Södra Sunhults ägor och det var därför naturligt att dessa sammanslöt sig i en intresseförening. Kanske skedde bolagsbildandet redan tidigt under andra hälften av 1800-talet, helt säker kan vi emellertid inte vara. Denna intresseförening var samtidigt ett uttryck för viss småländsk företagsanda. Varje fjärding i byn hade en röst i bolagsstämman och i början av seklet ägdes fjärdedelshemman av August Svensson, Oskar Andersson och Karl Jakob Svensson. Den återstående fjärdelen var delad på två åttingar som ägdes av Karl Jonsson och Hjalmar Djerf.

Många brunnsгäster återkom år efter år till Sunhult (t.ex. lektorsfamiljen Rudberg) och ett flertal kontakter knöts mellan den och ortsbefolkningen. Några гäster blev ju också med tiden bofasta på orten. Det är ju också rimligt att en och

annan känd gestalt har vistats i Sunhult under badsäsongen Under somrarna 1908- 1909 var den blivande professorn och chefredaktören Herbert Tingsten med sin mor i Sunhult. De var då inackorderade i Bänarp genom kamrer Fribergs försorg. Under Sunhultsbesöken träffade familjen Tingsten Anna Hedberg och hennes båda söner av vilka den ene Olle Hedberg så småningom blev en känd författare. Tingsten och Hedberg blev genom sammanträffandet goda vänner för livet. Olle Hedberg ska senare i en roman med namnet "Drömtydning" i kap. 4 (läs i Sockenbladet 1991) där han talar om att dricka brunn vid en hälsokälla i det inre av landet vilket skulle vara Sunhult.

Från Triabo i Småland kom en dam som hette Elin Creutz till Sunhult. Hon kom via Stockholm där hon hade en anställning som husföreståndarinna i familj som kom att vistas i Sunhult för att dricka brunn och hon fick vara med och vara familjen behjälplig. Nu blev det så att hon kom att stanna på hälsohemmet som kokerska och det var också här hon hittade kärleken och kom att gifta sig med Anders Jakobsson från Södra Sunhult. De bosatte sig sedan i Råssmåte som lantbrukare. Ett av hennes barnbarn blev sedan gift med undertecknad.

Brunnsdrickandet i Sunhult tog slut på 1930 – talet.

År 1934 upplöstes det gamla brunnsbolaget och brunnsrörelsen köptes av fru Helfrid Sääv. Hon förvärvade 1936 också den närbelägna Vintergården och sammanslog de båda rörelserna till en under namnet Vintergårdens гästhem. Sedan har gården haft flera ägare och det har bl.a. varit flyktingsförläggning Senare drevs gården som sjukhem av Eva och Per Dahlström.

Sedan 1985 ägs och drivs gården utav Stiftelsen Nordia som sjuk- och behandlingshem

Nedtecknat av Arne Thorebring

PASTOR JOHAN ARON FRINÉ

– en ORIGINELL FRINNARYDSGESTALT.

Egentligen hette han Johan Aron Adolfsson, innan han i samband med teologiska studier i Uppsala och prästvigning i Västerås 1893 tog sig namnet Friné efter hemsöcknen. Han var född i Norra Sunhult 1859 och avled 1943 i sin hemsöcken efter ett ganska märkligt levnadsöde. Jag har förut beskrivit hans liv och verksamhet i min bok om Frinraryds socken, Från Svartebro till Socknamon, på sid. 203-209. Där återges också hans mycket märkliga predikan på vers som han höll i Norra Vi kyrka vid en biskopsvisitation 1897. Den blev på sin tid mycket uppmärksammas i Linköpings stift och ledde indirekt, kan man faktiskt säga, till att han blev förtidspensionerad från prästtjänsten 1902. Predikan trycktes i flera upplagor. När Friné avled 1943 bodde han sedan länge på sin gård Hemmet i Gårdebo och var känd som ett riktigt original. Frinés vackra gravsten i röd granit står ännu kvar på Frinraryds kyrkogård.

Jag har på senare tid letat rätt på en artikel om J.A. Friné; den var publicerad i Tranås-Posten den 6 augusti 1944 av signaturen C.V. F-n. och jag kommer här att återge huvuddragen. Artikeln kan kanske betraktas som en dödsruna över Friné, även om skribenten är tämligen kritisk mot Frinés versifierade predikan och övriga poetiska produktion.

Den recensionsartade artikeln i T-P har rubriken En predikan på meter i Norra Vi och den inleds på följande sätt: "Framför mig ligger ett tryckt häfte på så där ett 10-tal sidor, väl numera helt förgäta. Det är ett avtryck av av den predikan som pastorsadjunkten J.A. Friné höll vid biskopsvisitationen i Norra Vi kyrka på 1:a söndagen efter Trefaldighet den 22 augusti 1897. Predikotexten var Matteus 11 kap. versarna 20-24, där Kristus uttalar ett ve över Koratzin och Betsaida. Det var nu inte precis någon vanlig predikan han höll utan en sådan helt och hållet i versifierad form. Den väckte på sin tid ett visst uppseende och erhöll t.o.m. ett omnämnande i tidningspressen, som dock ej uttalade sig om predikans form eller innehåll. Det uppgavs, att den vid akten närvarande biskopen sedermera under hand givit den unge predikanten det goda rådet att för framtiden i sina predikningar använda sig av den obundna formen [enligt den viktiga regeln i all poesi som säger: Skriv aldrig vers förr'n du kan låta bli]." Biskopen i Linköping vid den aktuella tidpunkten hette Charleville. Friné höll tydligen aldrig mer någon predikan på vers men gav senare ut ett par dikthäften med andliga sånger som enligt signaturen var helt bortglömda 1944, när artikeln skrevs. Artikelförfattaren fortsätter: "Men för att återgå till den förutnämnda högmässopredikan, så är den i flera hänseenden ett sannskyldigt kuriosum eller hellre ett verkligt pekoral. Versen är över hövan knappt, metern esomoftast haltande, satsbildning och bildspråk minst sagt egendomliga. Och innehåll- et? I den obligatoriska inledningsstrofen heter det:

I dagens sköna text vår Frälsare och Herre Krist
har visat för sitt folk Guds stora verk och världens otro, list
I dennas ledning vilja vi betrakta nu med hans behag:
Om allmaktens och nådens under förr och i vår levnadsdag

Tyvär har Kristi djupt gripande straffpredikan till de två städerna råkat i så gott som fullständig glömska..... Frinés predikan innehåller istället ett slags repetitionskurs av frälsningshistorien alltifrån skapelsen och syndafallet, Kristi ankomst och verksamhet, lidande, död och uppståndelse, varigenom harmonien återställdes. Hör och begrunda!

Då tystna nattens hemska sånger
– ulvens låt och ugglans tjut
men skaror utav dagens sångarfåglar
komma muntra ut
I mammors knä de små nu lyssna
uppå tuppens sång: ku-ku
och söka uti sommartider härma
gökens lied: hu-hu"

Artikelförfattaren tillägger: "Ungefär i den stilen fortgår utläggningen sida efter sida. Man vet inte rätt, om det varit några skämtare som förmått förf. att befordra opuset till trycket, eller om det möjligen fanns några, som imponerats av den ovanliga formen. I varje fall anges tryckningen ha skett på flera åhörars begäran."

Av fortsättningen på artkeln framgår det sammanfattningsvis att Friné under sina tidigare ämbetsår tjänstgjorde en kortare tid i Säby, då det inte gjordes några anmärkningar mot hans sätt att predika. Senare förde han ett kringflackande liv som pastorsadjunkt i ett flertal församlingar. Så småningom framträdde hans egenheter i allt tydligare dager och 1902 blev han förtidspensionerad. De närmaste åren var han bosatt i Tranåskvarn där han drev en liten vedhandel och efter ett antal år återvände han till hemsöcknen Frinraryd, där han inköpte jordbruksfastigheten Hemmet i Gårdebo. Han brukade själv hemmanet och man kunde emellanåt möta honom på vägarna körande sin enbetsoxe. Det verkar som han i fortsättningen inte ägnade sig åt poetisk verksamhet, i varje fall inte i tryckt form. Signaturen C:V: F-n i Tranås-Posten avslutar så sin beskrivning av Frinés livshistoria på följande ganska gripande sätt:

"Utgången från ett fattigt Frinrarydshem erövrade han, efter stora försakelser den vita mössan och avlade slutligen prästexamen.

Det var kanske en egendomlig ödets ironi, att just denna famösa predikan, på vilken han säkert lagt ned så mycken flit och möda, kanske i syfte att vinna ära och utmärkelse, just skulle bli den förnämsta, ehuru ej enda orsaken till hans fall. Under de många år han tillbragte däruppe i Frinraryds skogsbygd, hade man egentligen icke, liksom ej heller tidigare, något annat att tillvita honom. För någon tid sedan bröt han slutgiltigt upp och gick till ett bättre land, och man får väl hoppas, att de poetiska syner han härnere blott otympligt lyckades uttrycka, där skola te sig för honom i ett klarare och fullkomligare ljus."

Henry Sjöstrand

APROPÅ GAMLA FOTON FRÅN FRINNARYD

Text: Henry Sjöstrand

I förra årets Sockenblad intervjuade jag Ruth Svensson, numera 99 år gammal och fortfarande med ett enastående klart minne, om gamla tider i Frinnaryd. I artikeln med rubriken Ruth från Rödjan förekom bl.a. ett bröllopsfoto som vållat en del huvudbry. Genom noggrant studium av kyrkoarkivalierna och genom samtal med Hans Göransson som är barnfödd och uppvuxen i Bänarp, dessutom nära släkt med bruden på fotot, har jag kunnat fastställa att brudparet, precis som vi antog, är Anna Viktoria född 1882 (dotter till Konrad Göransson i Tapparp) och Gustaf Göransson från Stockholm (ursprungligen från Råsa i Linderås). Bruden som sedan många år tillbaka hade lämnat hemmet och Frinnaryd var dessutom äldre syster till Paulus Göransson i Tapparp/Bänarp. Vigseln ägde rum 1911 och vigselförrättare var kyrkoherde Wistrand. Han syns i mitten på fotot tillsammans med sin hustru. Även Ruth Svenssons föräldrar Alfred och Anna finns med på bilden tillsammans med en mängd andra tyvärr ännu oidentifierade personer.

Bröllopsfotot är inte taget i brudens föräldrahem i Tapparp som man hade kunnat vänta sig utan i Bänarp. Mangårdsbyggnaden där var nybyggd (omkring 1909) och betydligt större än Tapparps manbyggnad och således mera representativ och passande för ett storbröllop med många gäster. Man lånade således med största sannolikhet enligt Hans Gö-

Fr.v. bakre raden: Elsa Knutsson, Ruth Svensson, Inga-Lisa Gustafsson, Britta från Majmålen, Eva från Sunhult, Anna-Lisa Lindström och Lilly Söderholm. Fr.v. främre raden: Harry Svensson, Filip Karlsson, Karl Johansson, komminister Jonas Petter Otto Hultén, Åke Svensson, Nils Svensson.

ransson huvudbyggnaden i Bänarp i samband med bröllopet. Från Ruth Svenssons fotoalbum kan vi också presentera hennes konfirmationsfoto från 1930 (taget vid prästgårdsgaveln åt norr med den dåvarande skolan i bakgrunden).

Komminister J.P.O. Hulténs (1867 – 1951) vackra gravvård på Frinnaryds kyrkogård

PUTTEMAKERIET I FRINNARYD

På hemsidan www.signaturer.se har Bengt Hansén i Östersund på ett föredömligt och detaljerat sätt kartlagt krukmakeri och kakelugnstillverkning i hela Småland på 17- och 1800-talen. Här nedan kan vi nu med benäget tillstånd av Bengt Hansén för Sockenbladets läsare presentera det intressanta material som berör Frinnaryds Puttemakeri och produkter därifrån på ovannämnd hemsida. Praktturnan som syns på en av bilderna förvaras i Frinnaryds Hembygdsgård.

Kakelugnsmakargesäll Johan Edvard Winberg, född den 6/7 1837 i Karlskrona, kom 1876-77 inflyttande till Frinnaryd. Tidigare hade han under en kort tid varit bosatt och verksam vid "Stenkärlsfabriken" i Adelöv, och innan dess i Gränna. I Frinnaryd började Winberg troligtvis att bygga upp en kruk- och kakelugnsmakarverkstad vid Lövingsborg, och efter några år blir han också bosatt där. Nu fick Johan Edvard Winberg inte någon lång tid vid sin verkstad, utan han avled redan den 30/9 1883.

Boupp-teckningen efter den avlidne upptog bland tillgångarna till exempel boningshus med kakelugnsfabrik, två kakelugnar samt diverse sorters lerkärl. Året efter, 1884, kom kakelugnsmakare Johan Adolf Karlsson till Lövingsborg med sin familj. Karlsson, som var född den 24/2 1857 i Lidköping, kom närmast från Jönköping. Kommerskollegiums fabriksberättelser uppger om

att det år 1882, alltså under Winbergs tid, tillverkades fyra kakelugnar samt lerkärl.

Det år Karlsson tog över verksamheten, 1884, tillverkades sex kakelugnar samt lerkärl. Under de kommande åren och fram till 1890 var produktionen förutom lerkärl mellan 15 och 20 kakelugnar årligen. Dock var det en nedgång i tillverkningen 1888 då det endast tillverkades 12 kakelugnar samt lerkärl. Under Karlssons första år i Lövingsborg fanns det också en lärling vid verkstaden.

Inte heller Johan Adolf Karlsson blev särskilt långvarig vid verkstaden, utan han avled den 30/1 1891. I den boupp-teckning som gjordes efter dödsfallet fanns bland annat boningshus med kakelugnsmakarverkstad samt diverse kakel och lerkärl medtagna bland tillgångarna.

Samma år kom Konrad Mauritz Söderholm till Lövingsborg. Söderholm, som var född den 5/6 1864 i Borås, kom då närmast från Habo. 1892 gifte han sig med Karlssons änka, och övertog därmed verkstaden. Änkans två söner, Bror Adolf, född den 9/5 1882 i Jönköping, och Erik Emanuel, född 22/8 1884 i Frinnaryd, kom tidigt i lära vid verkstaden. Dessa två tog sig senare efternamnet Söderholm efter styvfadern.

Vid verkstaden fanns också någon ge-

säll och lärling. Av de senare kom Oskar Lekström dit 1902. Han blev kvar vid verkstaden under lång tid, och lämnade senare en utförlig redogörelse om sin tid där och på andra platser. Efter att styvfadern Konrad Mauritz Söderholm avlidit den 5/7 1916 återvände Bror Söderholm till Lövingsborg efter några år på annan ort. Därefter drev kakelugnsmakare Bror Söderholm det som då troligtvis sedan länge enbart varit ett krukmakeri, med hjälp av sin bror Erik samt tidvis någon lärling. "Puttemakeriet" skall sedan ha varit i drift ända fram till 1940.

I Frinnaryds hembygdsförenings Sockenblad nr.10 från 1988 finns en utförlig artikel om kruk- och kakelugnsmakeriet vid Lövingsborg. Dessutom berättar Oskar Lekström om tiden vid krukmakeriet i en lång artikel i boken "Småländska kärnkarlar" författad av Erik Abrahamsson. Nu är det inte bara tiden i Frinnaryd som Oskar Lekström berättar om i artikeln, utan också om livet som krukmakare på andra orter. T.ex. då om tiden i Eksjö och samarbetet med Gabriel Burmeister i den egna verkstaden.

Henry Sjöstrand

Bilderna ovan: Samtliga kakelugnar har varit uppsatta i fastigheten Grönlund i Frinnaryds stationssamhälle, och i samband med att huset skulle rivas så blev de nedplockade och fotograferade av Johan Örfelth. I varje fall de gulglaserade skall ha blivit tillverkade i Frinnaryd, och då troligtvis under de första årens verksamhet. Gissningsvis har även de grönglaserade Frinnaryd som tillverkningsort. Den ljusa urnan, tillverkad omkring 1900, har en målad dekor som enligt uppgift föreställer krukmar-karbostaden. Foto: Henry Sjöstrand. Den blå urnan var en present till brudparet Edvin och Adina Starkenberg då de gifte sig omkring 1915. Foto: Fredrik Starkenberg.

Göran Peters ättling besökte Wallstorp...

I slutet av november kom ett mail från Keith Lindblom från USA. Han hade sina anor från Frinnaryd och ville nu besöka trakten och se varifrån förfäderna kom.

Det visade sig att hans föräldrar bodde i Sturgis i South Dakota som jag själv besökte vid min resa till USA 2006. Keith bodde själv i Washington, D C och är född 1983 och jobbade på en kemisk tidskrift. Hans kollega Kenneth var med på resan och vi sammanträffade den 14 december och besökte Wallstorp där anfadern Göran Peter Johansson bedrev lanthandel på mitten och slutet av 1880-talet. Familjen flyttade sedan till Haga i Frinnaryd som ju inte finns kvar idag men vi stannade till vid platsen liksom i Docklidkyrkan samt i Hembygdsgården.

Göran Peter Johansson hade ett annorlunda liv och drabbades av mycket sorg i familjen. Han gifte sig först med Sofia Andersdotter från Marbäck som dog 1865 endast 37 år gammal och i denna familj föddes fyra barn men tre av dem dog vid låg ålder. Endast sonen Johan Peter växte upp och emigrerade 1879 till USA.

År 1868 gifte Göran Peter om sig med Augusta Magnidotter från Hallingstorp i Säby och familjen utökades med sju barn ytterligare. Fyra av barnen dog dock endast cirka 1 år gamla. År 1885 emigrerade resterande familjen till South Dakota där Göran Peter avled i staden Canistota 1891. Familjen hade då ändrat efternamnet till Wahlstrom efter namnet Wallstorp. Göran Peter Johansson hade stor betydelse för Frinnaryds Baptistförsamling som bildades i Haga, Frinnaryd i december 1883. Det står i husförhörslängderna att han och maken tog "vederpet" 1882 och blev efter församlingsbildandet den förste föreståndaren fram till emigrationen 1885. Församlingen som bestod av 24 medlemmar sammanslogs 1895 med baptistförsamlingen i Marbäck och så förblev det fram

till 1919 då tiden var inne att återgå till den gamla ordningen. Sedan 2013 samarbetar församlingen och Alliansförsamlingen i Sunhult under det nya namnet Frinnaryd/Sunhults Frikyrkoförsamling. Mer information återfinns i Från Svartebro till Socknamon. Det blev ett antal intressanta timmar tillsammans vilket från början inleddes med att Keith Lindblom fann Frinnaryds Hembygdsförenings hemsida på nätet och bilden med torpet Wallstorp.

Efter utbyte av sockenboken och information om släktens både anor och ättlingar med en fin bilderbok om staten South Dakota skildes vägarna denna gång men förhoppningen är att ses igen längre fram.

Hans-Åke Björklund

Keith Lindblom, till höger, och kollegan Kenneth smörjer kräset under besöket i Sverige!

Vallstorp 2016

Vallstorp affär i början av 1900-talet. Affärsverksamheten flyttades 1906 till Sunhult.

Bakom granhäcken vid avtagsvägen till Isaryd bodde för många år sedan Karl-Erik Lindblad. Karl-Erik var en till synes flitig hobbyfotograf som gick runt bland grannar och vänner och fotograferade dem. Bilderna samlade han i pärmar där han också skrev ner sina egna humoristiska funderingar, tankar, iakttagelser och anekdoter, om personerna ifråga.

LINDBLADS PÄRM

Theodore Freyland - mångsysslaren i Sjöafall

Theodore Freyland i Sjöafall hör utan tvivel till socknens märkligaste gestalter. Han kombinerar många intressen och verksamheter som måleri, skulptur, trädgårdsanläggning, kommunalsysslor, ekonomi. Det sistnämnda har gjort honom till en av socknens rikaste. I Sunhult har han inrättat ett museum där egna skulpturer och målningar har samlats. Favoritmotivet ska ha varit Stalpet vid Aneby, vilket uppträdde i flera versioner.

Så många personliga kontakter med Freyland har jag inter haft utan minns honom främst som pålitlig reaktionär motståndare till min pappa i kommunalpolitiken, bl.a. när det nya skolhuset byggdes och när ålderdomshemmet reparerades. En annan gång lät han sig väljas till nämndeman vid en bondeförbundarkupp, varigenom Pa (far) fockades. Valet överklagades emellertid, och vid den spännande omröstningen besegrades Freyland med hårfin marginal. Stor skadeglädje bland 'de kristne'!

Han gifte sig först vid 60 års ålder, då med en betydligt yngre lärarinna. Jag minns väl brölloppet i kyrkan, som nyfikna sockenbor fyllt till sista bänk. Vigselförrättare var kyrkoherde Hultén, som försökte trösta oss, när väntan på grund av något attentat mot brudparets ekipage hotade att bli i längsta laget.

”Jag förstår inte ett sket” sa Karl-Gustav i Östenstorp

Karl-Gustaf och Helga Fransson i Östenstorp.

Han lantbrukare, numera med arrendator, jägare, biodlare, privatfilosof. Gentemot yrkesfilosoferna hyser han dock misstänksamhet efter att en gång ha lyssnat till ett radioföredrag av en dylik. Därav förstod han nämligen, trots allvarligt bemödande, 'inte ett sket'. God vän med pappa, som han ibland jagade tillsammans med. Med sin torra humor och sina eftersinnande kommentarer till världens gång, är Karl-Gustav en person med charm.

Hustrun Helga, från Lundarp, talar inte mycket men säger ja och nej på ett vänligt sätt.

Theodore Freyland med familj

Karl-Gustav och Helga Fransson

Med RÖTTER I SUNHULT ...

Kjell Hagman berättar

Värdfolket Anna Sofia och Gustaf Adolf med sönerna Axel och Oscar och badgäster framför Lövholmen på ett kolorerat fotografi från 1905.

Sommaren 1896 kom Gustaf Adolf Jonsson, min farfar, till Sunhultsbrunn för att kureras. Vad han hade för åkommor är oklart. Han var född i Ekeby socken i södra Östergötland. Han blev inkvarterad i en av de fem gårdarna i S.Sunhult som ingick i Brunnsbolaget. Gården ägdes och brukades av Göran Peter Danielsson, "Daniela-Göran". Han tillhörde dem som vid laga skiftet 1862 fick flytta ut från den oskiftade byn och bygga helt nya hus. Det är den gård som numera kallas Lövholmen.

"Daniela-Göran" och hans hustru Hedvig Gustava hade fyra barn, alla vid den här tiden utflugna. Tre hade emigrerat till Amerika och den fjärde studerade till präst och blev så småningom kyrkoherde i Ovanåker i Hälsingland

Sonen Göran emigrerade 1879 knappt 21 gammal år till Amerika. Tre år senare följde två av syskonen, Gustaf och Anna Sofia, min farmor, efter.

Anna Sofia Göransson och brodern Gustaf avreste den 14 april 1882 med fartyget Romeo tillhörande Wilson Line från Göteborg till Hull i England. (Fartyget var byggt 1881 och torpederades 1918). Slutdestinationen var Chicago. Anna Sofia, som då var drygt 25 år, etablerade sig i Chicago som sömmerska och trivdes väl. Medan hon vistades där ägde den stora

världsutställningen i Chicago rum 1893 till 400-årsjubileet av Christoffer Columbus landstigning. Det var en enorm tillställning. I förordet till bokverket

Fotografiska Vyer af Verldsutställningen (1894) sägs det: "För dem, som voro lyckliga nog att själva få se utställningen, äro dessa fotografiska vyer ett angenämt återupplivande i minnet af alla de sköna scenerna, och för dem, som det icke var förunnadt att se den största världsutställning, mänskligt öga ännu skådat, äro de rent utaf omistliga."

Anna Sofia stannade i Chicago i 15 år med en kort visit i Sunhult 1891. Men så hände det att hennes mor, Hedvig Gustava, dog 1896 och pappan, "Daniela-Göran", gammal och sjuk, blev ensam. Han skrev då till dottern i Amerika och vädjade till henne att komma hem och hjälpa honom. Det gjorde hon. Men hon hade tänkt att återvända så småningom och tog därför inte med sig sina tillhörigheter till Sverige.

Så blev det emellertid inte. För just den sommaren 1896 kom Gustaf Adolf Jonsson som badgäst till Sunhult och blev inkvarterad i hennes föräldragård som vi sett ovan. Han och Anna Sofia fattade tycke för varandra och året därpå gifte de sig. Gustaf Adolf övertog gården, som därmed kom att kallas

Romeo

... OCH UTBLICK MOT CHICAGO

World Columbian Fair i Chicago 1893

Jonssona-gården och blev delägare i Brunnsbolaget. Själv kallades han av ungdomarna i byn för "farbror Adel".

Gårdens storlek var 1/8 mantal. Man kunde bara ha en häst. Det var samma förhållande i granngården, som ägdes av Hjalmar Djärv. Vid behov av två hästar för tyngre körslor lånade man häst av varandra.

Till uppgifterna som delägare i Brunnsbolaget hörde att på våren plocka tallskott till tallbarrsbaden. En annan uppgift var att med häst och vagn hämta badgäster, ofta damer från Stockholm, vid järnvägsstationen i Frinnaryd.

Ett uppdrag som farfar, Gustaf Adolf, hade var att åt handlaren i Sunhult, J.A.Johansson, en gång i veckan med häst och vagn åka till Tranås, till Gottfrid Carlssons grosshandel, och hämta varor. Grosshandeln låg längst norrut på Storgatan vid Ydrebron (nuvarande adress Storgatan 58). I samband med Tranåsresorna kunde det hända att han på sommaren tog med sig några sockerlådor med bigarräer eller andra körsbär för avyttring. Det fanns nämligen gott om körsbär på Jonssona-gården. Dubbla rader med körsbärsträd utmed entrégången enligt pappa.

Bröderna Axel född 1900 och sittande Oscar född 1898 (min far)

Anna Sofia, som alltså blev min farmor, och Gustaf Adolf fick två söner, Oscar, min far, och Axel. På juldagens f.m. 1908 hörde den 10-årige Oscar sin morfar Göran Peter säga: "Innan kvällen är jag gången.". Så skedde. Han dog på julkvällen 82 år gammal.

Hur gick det för Anna Sofia att anpassa sig till livet i Sunhult efter att ha vistats i en världsstad 15 år? – Mycket tyder på att hon upplevde det svårt. Hon saknade uppenbarligen det sociala livet i den "svenskamerikanska huvudstaden".

År 1921 var det dags att sälja Jonssona-gården. Den bjöds ut på auktion och ropades in av virkeshandlare Karl Frithiof Johansson i Dagstorp. Han behöll skogen och började stycka av tomter för villabebyggelse. Familjen flyttade till Tranås och byggde ett hus på Sveagatan. Pappa Oscar blev kvar där, medan brodern Axel flyttade till Stockholm och tog tjänst vid spårvägen.

Jonssona-gården/Lövholmen köptes så småningom, 1937, av syskonen Erik, Bror och Elsa Karlsson. Bror var i många år lantbrevbärare medan Elsa var servitris på Brunnsgården.

Farmor Anna Sofia dog 1933, 77 år gammal och farfar Gustaf Adolf 1934, 82 år gammal, båda i Tranås.

Farmor Anna Sofia och farfar Gustaf Adolf

Lövholmen omkring 1970.

Rune Hagman född och uppvuxen i Tranås. Numera bosatt i Aneby. Här tillsammans med hustru Marianne.

BYGDEBAND ...

Bygdebånd är en öppen föreningsdriven webbplats för lokalhistoriskt material och är uppbyggd kring platser runt om i Sverige. Förutom fakta och berättelser om platserna finns knutet bilder och dokument, information om personer som någon gång bott på platsen, men även ljudfiler och filmer. Sammantaget handlar det om över en miljon platser, bilder, dokument och personer, och innehållet växer hela tiden.

För materialet står Sveriges Hembygdsförbunds hembygdsföreningar. Bygdebands innehåll bygger alltså på ideellt föreningsarbete. Än är inte alla Sveriges platser täckta, på en del platser finns mycket information och på andra mindre.

Bildmotiven kan också variera. Ofta är det bilder som beskriver platser från tidigare perioder under 1900-talets början och mitt, bilder på människor som har haft anknytning till platserna men också bilder av mer samtida årgångar. Bilderna kommer ofta från hembygdsföreningarnas rika samlingar men också från människor som kontaktat en hembygdsförening för att deras bilder och dokument ska bevaras och tillgängliggöras.

Ännu finns inte så mycket på Frinnaryds sida men Frinnaryds hembygdsförening hoppas kunna uppdatera vår bygdebandsdel med mycket intressant material under året.

Har du frågor kring innehållet eller har intressant information kring exempelvis en bild eller en plats, kontakta gärna Hans-Åke Björklund eller Staffan Hellgren. Gå direkt till hembygdsföreningen via länken "Till föreningens startsida" eller via länken "Förbund och föreningar" i huvudmenyn.

TORP OCH BACKSTUGOR I FRINNARYDS SOCKEN ...

Henry Sjöstrand har ytterligare en skrift på gång att lämna till tryck under året och så här skriver författaren i förordet:

Under åren 1964 – 1973 utförde jag på uppdrag av Frinnaryds Hembygdsförening en inventering och registrering av försvunnen torp- och backstugubebyggelse i socknen. Förarbetet omfattade ganska mycket källforskning i tillgängligt arkivmaterial och äldre kartor. Torpskyltar sattes ut efterhand med hjälp av flera medarbetare och resultatet redovisade jag vid årsmötet 1973 tillsammans med skriftlig rapport och karta som sedan dess finns tillgängliga i Hembygdsgården.

Här presenterar jag nu rapporten tryckt, i utvidgad och digitaliserad form, tillsammans med tillägg av olika slag, bl.a. en fullständig översikt över Indelningsverket i Frinnaryd, tidigare artiklar som jag publicerat i samma ämne, referat av några kulturvandringar som jag har

lett genom åren, ny bebyggelsekarta, belysande foton och pressklipp.

Min förhoppning är att framställningen skall ge en riktig och fullständig bild av bebyggelsestrukturen i Frinnaryds socken under framförallt 1800-talet och det tidiga 1900-talet, men det känns också angeläget för mig och Hembygdsföreningen att de utplacerade minnesskyltarna tillsammans med denna beskrivning i tryckt form skall påminna om de människor som i en svunnen tid, ofta under svåra och torftiga förhållanden, levde och verkade i de nu försvunna stugorna.

Januari 2016 Henry Sjöstrand

FULL FART KÖR med Gasen i BOTTEN ...

Full-Fart AB startade 2010, som enskild firma av Belmir och Sanda Bosnjak. De hade blivit arbetslösa och bestämde sig för att satsa på något eget. När företaget startades den 2 augusti 2010 skulle det i huvudsak vara inriktat på bemanning och städ. Till en början var det Belmir och Sanda själva som var ute och jobbade men med tiden började företaget växa. Sakta men säkert jobbade de sig uppåt inom dom flesta områden. Huvudsaken var bemanning, men städ blev också allt större.

Under 2011 utökades arbetsområdet till måleri och de anställde även en person. Samtidigt var de själva uthyrda till olika företag. Under åren har Full Fart ständigt byggts ut till att även omfatta hantverk, bygg och markentreprenad.

Efter att ungefär i 1,5 år varit enskild firma bildades Full Fart AB, kollektivavtal tecknades och företaget blev ett auktoriserat bemanningsföretag.

Förra året (2015) firade Full Fart sitt 5 års jubileum. De bjöd in sina samarbetspartners och kommunalfullmäktige till jubileumslunch den 11:e september. Den 12:e hade de öppet hus för allmänheten och många kom och besökte dem. I samma veva hade Full Fart nominerats till och vunnit utmärkelsen Årets Nybyggare 2015 i Jönköpings län. De mottog priset av Landshövdingen Mino Akhtarzand. Företaget gick vidare till riksfinalen på kungliga biblioteket i Stockholm. De

räckte inte riktigt ända fram men det var nära. Av 17 tävlande företag kom de på en andra plats.

Full Fart AB, har sitt kontor i Tranås, men jobbar ständigt med att utöka sin verksamhet. De söker ständigt efter nya arbetsområden där deras service behövs. Idag sköter de omkring 35 fastigheter och samarbetar med flera olika industrier, bland andra Stoeryd AB, Euroform, Carpenter och Jysk centrallager i Nässjö. Sedan starten för 6 år sedan har företaget ökat från 2 till ca 20 anställda inom företagets olika arbetsområden och hoppas på utökning även under 2016.

Och i dagsläget jobbar både Belmir och Sanda ute där de skapar bra kontakter med medarbetare och tjänstemän. Det är i där de trivs som allra bäst! Vi säger: Keep up the good work!

Gårdsbutik & Ostkakskafé
Ost, ostkakor, sylt m.m. Prova Brostorps ostpaj eller ostbricka i kaféet. (Måste förbeställas)
Öppettider se hemsida eller ring oss gärna om du har vägarna förbi.

**BROSTORPS HEMLAGADE
OSTKAKA
& OST**

Öppet året runt för bokade grupper.
Brostorps Gård i Ydre
0140-430 54 • ostkaka.com

11-KAFFE

Tisdagar jämna veckor.

Välkomna till Hembygdgården!

Kyrkorådet och
Hembygdsföreningen

Bilden till vänster. Nya Hotellet fotat 1905 strax efter byggnationen. Den högra bilden är från 1952. Till vänster syns Dalhem som på senare tid kallades Annexet och nu Ängsdal. Huset byggdes av handlare Johansson i Vallstorp och användes till filial till Brunnsgården på somrarna, innan Sundsberg var byggt. Huset innehöll även rum för badgäster. Så småningom såldes det till Brunnsbolaget. Till höger ligger restaurangen, det som då kallades "Nya Hotellet" och som idag är Feims Gästgiveri. Se flygfoto på sidan 5.

HOTELLET SOM BLEV ...

... Feims GÄSTGIVERI ...

Till småländska högländet kom Feim Salif 1991. Från Skåne till Eksjö, utbildad till kock i hemlandet och med siktet inställt på att starta egen restaurang. Och så blev det. Efter att ha kompletterat sin kockutbildning på restaurangskolan i Nässjö, kom han att driva två restaurangrörelser utanför Vetlanda. Men familjen bodde i Eksjö och sökte efter en plats där de kunde bo närmare restaurangen. Marianne-lund var aktuellt men till slut blev det aldrig av.

Istället fick Feim ögonen på Sunhults gästgiveri. Restaurangen i Sunhultsbrunn hade byggts i början av nittonhundratalet som en filial till Brunnsshotellet och fungerade under många år som hotell och restaurang. Under en period stod den tomt och användes inte alls, under en period under 60-70-talet användes den av Olga Fridh som skolbespisning. Gästgiveriet har sedan dess haft flera ägare.

När Feim fick ögonen på det hade det arrenderats ut av bank och kronofogde. Arrendatorn ville köpa men fick nej och under 5-6 år i slutet av 90-talet stod gästgiveriet tomt och övergivet bokstavligt talat. Men nu skulle det säljas på auktion. Feim tog ledigt från restaurangen i Vetlanda och for till Sunhult. Under 20 minuter sprang han runt och försökte bilda sig en uppfattning om vad den gamla restaurangen hade för möjligheter och han gillade vad han såg. När Feim köpte Sunhults gästgiveri i juni 1998 på var det i mycket dåligt skick. All inredning var borttagen och värmesystemet sönderfruset. Men mindre än ett år senare, den 8 mars 1999, öppnade ett nyrenoverat Sunhults Gästgiveri. Med pizzeria och lunchöppen restaurang och en liten hotellrörelse med 6 rum.

Sedan dess har det blivit många renoveringar och förbättringar och idag är Sunhults Gästgiveri välkänt på högländet. Ett landmärke för många långtradarchaufförer, badgäster och turister som passar på att stanna en eller ett par nätter på Feims. Så småningom hittade familjen också sitt hem och tog sitt pick och pack och flyttade till Sunhult. Under snart 18 år har Feim drivit sitt gästgiveri. Hans matgäster kommer tillresande vida omkring, ungefär hälften kommer från Tranås och Aneby. Under åren har han lärt känna snart sagt alla i socknen och många utsocknes också, gamla och unga.

Många som var ungdomar när Feim startade kommer tillbaka som vuxna för att säga hej och se hur det ser ut nu. En del återvändande gäster vill till och med se hotellrummen de bodde i för kanske 15 år sedan!

Under alla år har Feims önskan varit att Gästgiveriet skall vara ett positivt inslag i kommunen, en trevlig plats att mötas på. Att Gästgiveriet har uppskattas och att det varit mödan värt visade sig 2009 när han utsågs till Årets Företagare. Gästgiveriet har blivit litet av Sunhults hjärta. Det sätter, tillsammans med loppisen, Sunhult på den högländska kartan. Det är en samlingsplats och träffpunkt som behövs på orten och som vi skall vara rädda om.

Om framtiden uttalar sig Feim försiktigt. Att sköta restaurangen är ibland både stressigt och jobbigt. Han hoppas få hålla på många år till men vill sluta medan han fortfarande mår bra. Och Feim vill gärna att den som en gång tar över sköter Sunhults Gästgiveri på samma sätt som han själv har gjort.

"...Eller gärna bättre..." avslutar han med ett leende.

Hyltan PRODUKTUTVECKLAR!

För ett drygt år sedan slog bröderna Hyltbring sina kloka huvuden ihop och funderade på hur man kunde ta till vara alla sekunda ägg. Bröderna har idag 6500 höns i sin anläggning i Hyltan. De producerar ungefär 6000 ägg om dagen. Av dem är det ungefär 5% alltså 200-300 ägg som inte når den vanliga konsumenten. Det handlar alltså om ca 90000 ägg om året som kanske måste kasseras. Ägg som är fullgoda men är för små, är skadade eller har för tunt skal och av den anledning inte kan säljas i butik eller på marknader. Det gällde helt enkelt att hitta kunder som i sina produkter hade behov av ägg men där innehållet var viktigare än skalet. Lösningen fanns i frysen. Glass.

Vid glasstillverkning används massa av äggula. En undersökning av den närliggande marknaden visade att det fanns ett antal potentiella kunder och jakten på en lämplig maskin som kunde separera gulan från skal och äggvita kunde börja. I vår moderna tid letar man inte med ljus och lykta - man sätter sig framför datorn och Googlar! Efter litet letande fann Hyltbrings vad man sökte i Polen. Affären gjordes upp och hösten 2014 hade de fått hem sin maskin. De kunde börja bygga sin anläggning för att förädla sina

sekunda ägg. I början av sommaren 2015 startade produktionen. Maskinen knäcker äggen och tillverkar en skalfri massa. Störst efterfrågan är det på massa av ren äggula. Största delen av den äggmassa som används i svensk glass idag produceras i Finland. Glassproducenterna vill helst använda lokalproducerade mejeriprodukter i sin glass och då passar Hyltans äggula perfekt.

Vita hinkar med äggula från Hyltan levereras regelbundet till glassprodu-

Carl och Olle vid "äggknäckarmaskinen".

center i Ryssby, Taberg, Stavsäter och nu också Gränna. Order kommer oftast med kort varsel och hållbarheten är bara 4-5 dagar. När det kommer en order är det omgående produktion och snabb leverans som gäller. Snart kommer glass-säsongen att dra igång på allvar och i takt med att vädret blir varmare kommer också efterfrågan på Hyltans äggmassa att öka.

Tankar finns på att bygga ut med en egen pastöriseringsanläggning. Det skulle ge möjlighet till viss lagerhållning och bättre framförhållning, eftersom det förlänger hållbarheten med ca tre veckor.

Genom produktionen av äggsmet har Bröderna Hyltbring hittat ett bra sätt göra en liten förtjänst också på de ägg som annars skulle ha kasserats. Bra inte bara för företaget utan också för miljön. De räknar försiktigt med att deras investering blir mera lönsam om ca 3 år.

Den övriga äggproduktionen och försäljningen rullar på, även om torgförsäljningen påverkas litet av väderleken. Under våren byggdes också de planerade rasthagarna så att samtliga höns kan vistas ute i det fria under dagarna, när vädret tillåter.

2015 ...

ÅTERVÄNDARDAGEN

Hembygdskommittén och fem ytterligare föreningar inbjöd till en lyckad återvändardag den 15 augusti med start i skolan. Därefter följde ett antal aktiviteter som kyrkogårdsvandring, tipspromenad, fotoutställningar, hoppborg med avslutning med pub i Bygdegården.

LOPPIS

Loppmarknaden den 4 juli blev i vanlig ordning lyckad med stor publik från när och fjärran. Årets loppis var förkortad och pågick under kl. 8 – 10 för att vissa delar av publiken skulle hinna vidare till nästa loppis.

Detta påverkade inte slutresultatet som blev i nivå med året innan.

SLÅTTERGILLE

Den 23 juli samlades ett 25-tal personer för att slå ängen i Majmålen. Det konstaterades att det var 30 år sedan starten denna gång och efter väl utfördt arbete avslutades samlingen med att föreningen bjöd på ostkaka och jordgubbar på logen.

KVÄLLSVANDRING

Göran Sigfridsson och Hans Forssander från Fornminnesföreningen visar en gammal karta över skvaltkvarnen i Dagstorp för Henry Sjöstrand.

Ytterligare ett tiotal medlemmar deltog i vandringen som dessutom besåg ett gravröse och en källa vid Kornås.

... ÅRET SOM GICK ...

STÄDDAG

Nya styrelseledamoten Ausra Cederteg deltog i städdagen 23 april tillsammans med ytterligare ett antal idoga medlemmar för att göra parken vid Hembygdsgården vårfin. Arbetet gick snabbt och lätt när åtskilliga frivilliga hjälptes åt.

BRASKVÄLL I SUNHULT

I mitten av november när det är mörkt och kulet väder inbjuder Frinnaryds Hembygdsgård till en braskväll. I år medverkade Roland Sandberg och Sven Sterner som kunde utförligt berätta om Smålands Karoliner och deras insats i de svenska krigen sedan Karl XI:s tid. Inte minst under flera kända slag i våra grannländer även under Karl XII:s tid gjorde Karolinerna berömvärda insatser. I Frinnaryds socken fanns 11 soldattorp och 2 ryttartorp eller även kallat husartorp. Roland Sandberg inledde med sin egen utbildning till militär och intresse just för Karolinerna vilket lett till ett stort antal uppträdanden i många länder. Föreningens ordförande kunde välkomna en stor publik till en intressant kväll som avslutades med servering vid brasan.

TIPSPROMENADER

Hembygdsgården tillsammans med Frikyrkan, Byalaget och Svenska Kyrkan har under hösten ordnat tipspromenader vid fyra olika tillfällen med utgångspunkt från Hembygdsgården. De flesta tillfällena har varit välbesökta med upp mot trettioåttio deltagare och avslutning har skett i Hembygdsgården med fika.

LOGMÖTE

I logmötet den 16 augusti sjöng den ekumeniska kören under ledning av Ann-Charlotte Johansson. Paul Snälls talade och läste hela Ruts bok helt utantill !

... ÅRET SOM GICK ...

YSTE

Under Elisabeth Ganeståls ledning hölls yste i Hembygdsgården den 5 november. På översta bilden tar Birgitta Kellner och Gerd Jakobsson hand om ostmassan. På mittenbilden kontrollerar Kenneth Lood och Lars-Åke Davidsson att mjölken värms till rätt temperatur och på undre bilden ser vi Elisabeth Ganestål (skymd) Gerd Jakobsson och Ulla Rosell arbeta med ostmassan.

JULMARKNAD

Julmarknaden den 12 december lockade besökare ända från Tranås, Eksjö och Vetlanda. På översta bilden beundrar Ulla Larsson när Ann-Charlotte Johansson tillverkar pappersstjärnor. På mittenbilden syns Kenneth Lood som auktionsförrättare biträdd av Zandra Rydén och Birgitta Kellner och på den undre bilden serverar Ann-Marie Orre av hemosten till ett par besökare från Eksjö.